

- Наукові записки Вінницького педуніверситету. Серія : Географія. – 2013. – Вип. 25. – С. 52–57.
3. Воропай Л. И. Селитебные геосистемы физико-географических районов Подолии [Текст] / Л. И. Воропай, М. Н. Куница. – Черновцы : ЧГУ, 1982. – 92 с.
 4. Денисик Г. І. Антропогенне ландшафтознавство [Текст]: навчальний посібник. Частина І. Загальне антропогенне ландшафтознавство / Г. І. Денисик. – Вінниця : Вінницька обласна друкарня, 2014. – 334 с.

Марія Бешлей
Науковий керівник:
к. п. н., доц. Приймач Н.В.

**«ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ У ТВОРЧОСТІ
ПИСЬМЕННИКІВ КРЕМЕНЕЧЧИНИ ПОЧАТКУ ХХ СТ. (НА
ПРИКЛАДІ ТВОРЧОСТІ О. НЕПРИЦЬКОГО-ГРАНОВСЬКОГО ТА
Ю. ВАВРОВОГО)»**

Патріотичне виховання підростаючого покоління на теренах Західної України на початку ХХ ст. відбувалося в складних умовах. Посилення соціального, політичного і національного гноблення, активізація національного-визвольного руху сприяли тому, що ідеї національного, естетичного і морального виховання висвітлювались на сторінках заборонених у той час літературних текстів.

Педагогічна думка і педагогічні погляди письменників формувалися під гнітом двох держав, котрі так чи інакше впливали на освіту і виховання українського населення. Тотальний контроль російської імперії, а згодом Польщі, створювали умови, які сприяли знищенню незалежності, унеможлилювали прояви державності, і як наслідок, це стало стимулом для революційної боротьби українського народу.

Незважаючи на заборони і переслідування в умовах національного гніту, народжувались люди з високою свідомістю, педагогічні погляди яких згодом стали загальноукраїнським надбанням. Саме у цих умовах і з'явилися твори Ю. Ваврового та О. Неприцького-Грановського.

Особливої уваги заслуговує постать українського громадського діяча, поета О. Неприцького-Грановського. Він народився у селі Великі Бережці, де і сформувався його світогляд та любов до всього українського [5, с. 49]. Згодом, це втілилось у написанні таких збірок, як: «Пелюстки надій» (1910), «Намистечко сліз» (1911), «Акорди» (1914) [7, с. 93].

Активна діяльність О. Неприцького-Грановського викликає занепокоєння у царської Росії, і поет підпадає під контроль влади. Щоб уникнути ув'язнення, він змушений покинути Україну і у 1913 році

виїхати за кордон, де продовжує писати. У творі «На чужині» звертаємо увагу на такі рядки:

Мов грішник, поза Краєм ношу серця біль,
Коли отак згадаю сині гори,
Блакить небес і золото розлогих піль,
Та в барвах сонця квітчані простори [2, с. 117].

У вірші передано безмежний сум за рідною країною, за мовою: «...охопить душу туга, гострий біль» [2, с. 117].

Аналізуючи творчість О. Грановського, ми можемо стверджувати, що вся вона просякнута ідеями патріотичного виховання, які відповідають засадам сучасної педагогіки, цілям національної системи виховання.

Серед вітчизняних мислителів минулого, поняття патріотичного виховання глибоко переосмислював філософ і педагог Г. Сковорода. Специфіку цього процесу він розумів із позицій пізнання і самопізнання: «Кожний повинен знати свій народ, а в народі пізнати себе. Якщо ти українець, то будь ним» [4, с. 496].

Омелянко В. стверджує, що процес національного виховання ґрунтується на принципах народності, демократичності, природовідповідності, гуманності, єдності виховання й життєдіяльності, етнічності, культуровідповідності [1, с. 49].

К. Ушинський вважав, що патріотичне виховання – це прищеплення молодому поколінню почуття обов'язку перед Батьківщиною, відповідальності, високої гідності. Зокрема, він писав: «Як немає людини без самолюбства, так і немає людини без любові до Батьківщини, і ця любов дає вихованню вірний ключ до серця людини і могутню опору для боротьби з його поганим» [3, с. 73].

Як бачимо, педагогічні ідеї О. Грановського тісно переплітаються з ідеями К. Ушинського, Г. Сковороди та інших вітчизняних педагогів, у педагогічних концепціях яких розкрито проблеми національно-патріотичного виховання.

Аналізуючи виховні аспекти у літературній спадщині письменників Кременеччини, звертаємо увагу на творчість Ю. Ваврового. Зіштовхнувшись зі всією несправедливістю влади, поет втратив здоров'я, а згодом і сім'ю, котра не розділяла патріотичні погляди поета.

Народився Юхим Вавровий у 1890 році у с. Попівцях, нині Кременецького району, у бідній селянській родині. Хлопець, пройшовши всі «ступені» сільського пастуха, у 1904 році став учнем Почаївської друкарні, де здобув фах складача. Пізніше переїхав до м. Києва, де активно влився у революційне життя столиці [5, с. 61].

У ці ж роки Юхим Вавровий збирав відомості про розгортання робітничого руху в Україні, подавав дописи про це до робітничої преси в м. Петербурзі, а також до київських часописів «Огни», «Маяк» та ін. [6, с. 126]. У згаданих журналах почали з'являтися перші вірші Юхима

Андрійовича під псевдонімом «Юхим Вавровий». Один із перших патріотичних віршів автор надрукував у 1911 році:

Вогні горять! Вставайте браття,
Зі сну темряви люд будіть,
Світить вогні по темних хатах,
Нехай ясніше все горить... [5, с. 62].

Аналізуючи даний твір, ми можемо стверджувати, що патріотичні погляди поета, котрий буквально будить український народ, і тим самим ніби підводить його до самоусвідомлення, до розуміння, є вагомим рушієм формування національної самосвідомості українського народу.

Державна політика цього часу цілеспрямовано прагнула знищити особистість Ю. Ваврового. Тричі його заарештовували, майже 20 років перебував у засланні в сибірських таборах. Юхим Вавровий писав вірші в тюрмах на сірникових коробках, на клаптиках паперу, зашивав у ватні штани та матраци. Очевидно, що велика частка цього творчого доробку втрачена назавжди, збереглися лише 30 поезій, написаних у неволі. Приречений на десятиліття ув'язнення, поет не втрачав життєвої наснаги і не раз у віршах проявлялися моменти гумору, однак смуток і розпач панували в душі автора:

Крізь сльози сміятись несила
В неволі, останніх безкровних рабів
Веселість мене залишила... [5, с. 62].

В останні роки життя Вавровий намагався видати збірку власних віршів під назвою «Вогні горять», але тогочасні умови не дозволяли це зробити. Проте в 1967 році у збірнику «Револьюційна поезія Жовтня» опубліковано 8 поезій Юхима Ваврового, 2 вірші потрапили на сторінки газети «Літературна Україна» [7, с. 96].

Отже, творчість О. Неприцького-Грановського та Ю. Ваврового, безперечно, є зразком патріотичного виховання особистості, розвитку національної свідомості українського народу. Розглядаючи творчість письменників, ми можемо стверджувати, що педагогічні ідеї втілені у їх працях мають важливе значення для реалізації завдань національного виховання в сучасних умовах розвитку суспільства, формування духовності націй.

Список використаних джерел:

1. Кузьмінський А. Теорія і методика виховання : навчальний посібник / А. Кузьмінський, В. Омеляненко . – К. : Знання, 2008. – 415 с.
2. Неприцький-Грановський О. Осінні узори. Поезії / О. Неприцький-Грановський. – Нью-Йорк – Чикаго, [Б. р.]. – 143 с.
3. Ушинський К. Питання про народні школи / К. Ушинський // Твори: в 6 т. – Т. I. – К., 1954. – С. 67-93.

4. Фіцула М. Педагогіка / М. Фіцула. – К.: Академія, 2002. – 528 с.
5. Чернихівський Г. Портрети пером / Г. Чернихівський. – Кременець, 2001. – С. 208-217.
6. Чернихівський Г. Кременеччина від давнини до сучасності / Г. Чернихівський. – Кременець : Папірус, 1999. – 320 с. ; 32 с. іл.
7. Чернихівський Г., Легкун О. Портрети пером. Статті, есе, рецензії / Г. Чернихівський., О. Легкун. – Кременець – Тернопіль : МВД, 2003. – Кн.2. – 324 с.

Лілія Біла

Науковий керівник:

к. п. н., доц. Шеверун Н.В.

WAYS AND METHODS OF ENGLISH TRANSPORT TERMINOLOGY DEVELOPMENT

English transport terminology is an integral terminological system within the following terminological spheres are distinguished: types of cargoes, types of transport vehicles, container traffics, systems of ports and terminals, terms that touch registration of necessary documentation in this industry. The system of English transport terms broadens and develop intensively enough, there is a change of limits of terms semantics due to the phenomena of synonymy and polysemy [1, p. 8].

All system of English transport terminology presents the row of thematic groups of terms. So, for example, the thematic group of abstract concepts of technologies of freight transportations embraces «*door to door*» and «*just in time*» *technology*, that include *multimodal* and *intermodal transportation* with subdividing into the following technologies: *piggyback is container transportation*, *bimodal road trailers is road trailers technology* etc.

Productive methods of term formation, that enrich the English transport vocabulary, are terminological word-combinations, when for determination of difficult concepts or phenomena in development of science and technology more difficult new formations are necessary. For example, *third-party logistics* – is approach in logistic, that provides, instead of independent implementation by the company of logistic functions (transporting, warehousing, cargo shipping, treatments of orders, control of inventories), transmission of these functions to external organization, or logistic provider; *non-vessel operating common carrier* – is an operator of general distribution that does not own tonnage; *LCL (less than container load)* – is possibility of transporting of the consolidated loads with the incomplete loading of container (from 1 ton).

However features of continuous work of transport infrastructure, application of technology of *JIT (just in time – exactly in a term)* and the